

Danuta Prinke, Andrzej Prinke

Chaławy, gm. Brodnica, woj.
poznańskie. Stanowisko 15

Informator Archeologiczny : badania 19, 16-17

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanowisko położone jest w obrębie środkowo-wschodniej części Pojezierza Starogardzkiego i usytuowane nad dolnym biegiem rzeki Wierszyca w odległości ok. 500 m na północ od jej dopływu o nazwie Janka. Obszar jego o wielkości ok. 1 ha pokryty jest glebą brunatną właściwą utworzoną na piaskach gliniastych.

Celem badań było wstępne rozpoznanie przestrzennej osady, a także zaobserwowanie relacji jakościowo-ilościowych zachodzących między wytworami kultury pucharów lejkowatych i kultury ceramiki wstęgowej rytej, będącej pierwszy raz przedmiotem badań na Pomorzu Gdańskim.

Stwierdzono zdecydowaną dominację wytworów kultury pucharów lejkowatych, wśród których należy wyróżnić liczne fr. ceramiki, przęślik gliniany oraz kilkadziesiąt półwytworów krzemienianych. Kultura ceramiki wstęgowej rytej była reprezentowana przez kilkanaście fr. ceramiki oraz, co warto podkreślić, przez dużą kamienną radlicę odkrytą na wschodnim skraju osady.

Obiekty nieruchome związane z kulturą pucharów lejkowatych były zachowane fragmentarycznie w wyniku silnej destrukcji naturalnej.

Ponadto na pograniczu warstwy ornej i żółtego piasku odkryto ok. 200 fr. ceramiki z okresu wpływów rzymskich.

Badania będą kontynuowane.

BUSZYCE, gm. Lewin Brzeski
woj. opolskie
Stanowisko C

patrz
okres wpływów rzymskich

CEPNO, gm. Stolino
woj. toruńskie
Stanowisko 2

Muzeum w Grudziądzu

Badania prowadził mgr Ryszard Kirkowaki. Finansowa: WKZ w Toruniu. Pierwszy sezon badań. Obozowisko kultury amfor kulistych.

Stanowisko położone jest na szczycie niewielkiego wyniesienia, opadającego łagodnymi stokami ku niewielkiej dolince bezimiennego cieku. Badania miały charakter ratowniczy. Wykopy o łącznej powierzchni 100 m² założono w bezpośrednim sąsiedztwie rowów melioracyjnych. W trakcie badań odsłonięto 3 obiekty, z których tylko jeden dostarczył wystarczająco licznej próby ceramiki, umożliwiającą określenie jego chronologii. Jest to liczna licząca ponad 300 fr. ceramiki próba, którą można datować na czas rozwoju kultury amfor kulistych. Stanowisko jest w poważnym stopniu zniszczone, zachowały się tylko spągowe partie obiektów o miąższości do 30 cm.

Materiały złożono w Muzeum w Grudziądzu.

Badania zakończono.

CHAŁAWY, gm. Brodnica
woj. poznańskie
Stanowisko 15

Muzeum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadzili mgr Danuta Prinke i dr Andrzej Prinke. Finansowało MA w Poznaniu. Pierwszy sezon badań. Osada z fazy lubońskiej kultury pucharów lejkowatych, ślady osadnictwa z okresu schyłkowego neolitu, wczesnej epoki żelaza i z okresu wczesnośredniowiecznego.

Stanowisko odkryto wiosną 1985 roku w trakcie badań AZP. Stwierdzono stałą jego dewastację / spowodowaną intensywną eksploatacją żwiru / i konieczność natychmiastowego podjęcia badań ratowniczych.

Położone jest ono na kulminacji /w znacznej części obecnie zniszczonej / i południowym stoku dużego wyniesienia, w pobliżu zanikającego współcześnie cieku. Podłoże glebowe stanowią tu białe wykastowane na lekkich glinach. Na stanowisku obserwowano następujący profil glebowy: poziom próchniczny /współczesny / o miąższości ok. 40 cm, szczerpkową warstwę podglebia i skalę macierzystą /drobnoziarnisty piasek i glina /.

Badania rozpoczęto w najbardziej zagrożonej części osady, obejmując 100 m odcinka pomdłowej krawędzi plašnicy w pasie o szerokości 3-10 m /na osi N-S/. Na powierzchni ok. 7 arów zarejestrowano 12 obiektów i uzyskano: 2, 819 fr. ceramiki niekadebionej kultury pucharów lejkowatych /KPL / i 157 fr. zdobionych; ok. 150 fr. ceramiki schyłkowo-neolitycznej, lużyckiej i wczesnośredniowiecznej, 142 wytwory z krzemienia narzutowego bałtyckiego, 10 bardzo drobnych, przepalonych kości oraz zaobserwowano 6 miejsc występowania polepy. Do najciekawszych zabytków należą: fr. łyżki glinianej, fr. przęślika, siekiera kamienna, fr. dwóch płyt szlifierskich, 2 podkładki kamienne, fr. gliniany toporka ze śladami malowania, kamień z centralnie umieszczoną plamą koloru ceglano-czerwonego oraz kamień wapienny, służący zapewne do inkrustacji ornamentu. Materiał archeologiczny pochodził przede wszystkim z obiektów, poza niewielką jego częścią znaną w warstwie humusu współczesnego.

Analiza rozmieszczenia obiektów pozwala na kilka stwierdzeń: 1/ część wschodnia badanego odcinka osady ma charakter peryferyczny /wystąpiło tu w dużych odległościach - ok. 5 m - 7 obiektów/, 2/ część zachodnia posiada cechy strąty centralnej na osadzie /na pow. 25 m² wystąpiły 2 bogate w materiał ceramiczny jamy, fr. obiektu podomowego, dołek posłupowy oraz obiekt, który posiadał zapewne szczególne znaczenie, co sugeruje treść archeologiczna jego wypełniaka - kilka całych naczyń, fr. przęślika, fr. toporka glinianego, kamień ze śladami malowania, kamień wapienny do inkrustacji ornamentu/.

Analiza cech technologicznych i stylistycznych zbioru ceramiki pozwala datować stanowisko na fazę VB rozwoju ceramiki KPL /wg systematyki centralno kujawskiej/ na Kujawach, odpowiadającą schyłkowemu odcinkowi fazy Inbońskiej w Wielkopolsce. Do najważniejszych cech datujących ten zbiór zaliczyć należy: w zakresie technologii ceramiki - ok. 95% domieszki gruboziarnistej tłuczonych skorup, grubościennosc ceramiki oraz w zakresie zdobnictwa - niski wskaźnik fr. zdobionych ceramiki, zredukowanie listy elementów zdobniczych do kilku, wykonywanych techniką plastyczną, rzadkie stosowanie elementu sznura trójdzielonego do budowy wątków podkrzewnych wewnętrznych i przede wszystkim obecność cech stylistyki radziejowskiej oraz późnej fazy kultury ceramiki proclieskiej.

Badania będą kontynuowane.

CZERLEJNKO, gm. Kostrzyń Wlkp.
woj. poznańskie
Stanowisko 2

Muzeum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadzi mgr Danuta Prinke i dr Andrzej Prinke.
Finansowało MA w Poznaniu. Pierwszy sezon badań. Dar wotywny ludności kultury pucharów lejkowatych, ślady użytkowania przez ludność schyłkowo-neolityczną i z okresu wczesnośredniowiecznego.

Badania podjęto w związku z informacją o wydobyciu, w trakcie oczyszczania dna niewielkiego stawu, bogato zdobionej amfory kultury pucharów lejkowatych /KPL/. Wiadomość o tym dotarła do Muzeum dopiero po dwóch latach od czasu zakończenia prac. Z uwagi na unikatowy charakter znaleziska zdecydowano się na przeprowadzenie badań. W celu uzyskania maksymalnej ilości danych dotyczących kontekstu archeologicznego odkrycia. Jediną szansą realizacją tych celów było zbadanie zachowanych jeszcze osadów na złożu wtórnym. Przejrzano szczegółowo ok. 320 m² szlamu. W efekcie pozyskano ok. 80 fr. ceramiki KPL, ok. 30 fr. ceramiki schyłkowo-neolitycznej, ok. 1.000 fr. ceramiki wczesnośredniowiecznej, ok. 600 fr. kości, sztydo kościams i przęślik gliniany z okresu wczesnośredniowiecznego.

W materiale kultury pucharów lejkowatych /KPL/ wystąpiło ok. 20 fr. następniej amfory, zdobionej podobnie jak pierwsza oraz 15 charakterystycznych fr. ceramiki, pochodzących z różnych naczyń i kilkadziesiąt fr. niecharakterystycznych. Cechy stylistyczne tego zbioru ceramiki pozwalają datować go na fazę wdrocęką rozwoju KPL w Wielkopolsce /dokładniej na fazę IIB wg systematyki centralno kujawskiej/. Podkreślić należy fakt znalezienia dwóch bardzo podobnych do siebie amfor /typu baalberakiego/, bogato i starannie zdobionych. Wykorzystując wiedzę z zakresu wierzeń społeczności pomocnej grupy KPL i wynikające z nich praktyki składania darów wotywnych oraz szereg szanych z terenu NRD i Polski tzw. "ofiar bagiennych" - głównie w postaci amfor analogicznych do okazów z Czerlejenka należy zaryzykować twierdzenie, że mamy tu do czynienia z podobnym zjawiskiem. W przypadku "ofiar" z Czerlejenka nadarza się rzadka okazja zbadania kontekstu osadniczego; dysponujemy bowiem pełnym rozpoznaniem struktury osadnictwa /wyniki badań AZP/ interesującego nas obszaru.

Materiał schyłkowo-neolityczny jest rozdrobniony i znalazł się tu zapewne przypadkowo. Materiał wczesnośredniowieczny wystąpił w największej ilości, co wynika z lokalizacji osady z tej doby wokół jeziora.

Materiał kostny trudno przyporządkować którejś z faz eksploatacji oczka. Zasygnalizować można jedynie, iż znalazły się tu wtórnie 4 fr. kości ludzkich, kości bydła, konia, królika, ptaków oraz kości dzikich zwierząt.

W przyszłości planuje się podjęcie badań wykopaliskowych na osadzie KPL, położonej ok. 100 m na północie od stanowiska 2.

CMIEŁÓW
woj. tarnobrzeskie
Stanowisko 2

Muzeum Okręgowe
w Sandomierzu

Badania prowadzi mgr mgr Jolanta M. Scibior /autorka komunikatu/ i Józef Scibior. Finansował WKZ w Tarnobrzegu. Pierwszy sezon badań. Osada starszej fazy grupy malickiej kultury nadcisańskiej, ślady osadnictwa kultury ceramiki wstęgowej rytej /faza III/, luźne materiały kultury trzcinieckiej.

Stanowisko położone jest na terenie osiedla domków jednorodzinnych /Cmiełów-Widry/, w odległości ok. 1 km w kierunku wschodnim od osady kultury pucharów lejkowatych na wzgórzu Gawrosiec. Zajmuje niewielkie płaskiznę wyznaczone nad rzeczką Przapać /dopływ Kamiennej/ na przedpola plata lessowego. Kilka obiektów zostało uszkodzonych lub zniszczonych jeszcze w czasie budowy domów osiedla.